

Напомена за беседу о апсолутној истинитости и непроменљивости догмата седам васељенских сабора

Ми живимо у времену једног великог развоја знања. Користимо га било за практичне сврхе, у друштву, у решавању проблема исхране, одевања, путовања, одржавања здравља итд. али исто тако оно је и извор и низа других радости, радости која нам долази од чистог разумевања или сазнања истина о животу, о човеку, о вредностима, о механици свега постојећег итд. Када пратимо развој или генезу овог знања ми га налазимо, историјски, у развоју Цркве. Развој Цркве опет, историјски пратимо, кроз развој њеног учења или формирања њеног учења, свет оног што је Господ Исус Христос учио. То учење су продужили Његови ученици, апостоли и свети оци. Извор тога учења за нас данас јесте Свето писмо и Св. предање, чији је тумач сама Св. Црква. Тачна одређеност тога учења јесу, то такође знамо из историје Цркве, васељенски сабори или сабори светих отаца и учитеља целе Цркве који су уз помоћ Духа Светог тачно формулисали њене истине. То је историјски извор, такође, тачно и јасно утврђен као канал кроз који теку истине Откривења. Наш ум само мора бити отворен да их прими. То другим речима значи ми морамо радити на томе, на отварању нашег ума; то је и ствар скромности, ствар признања наше ограничености да мо-

жемо сами да дођемо до потребних нам истина, али и ствар рада, научног рада, да то покажемо као истину, да то признамо. То је и један напоран рад. Има свој развој или како се то у науци каже еволуцију.

У данашњем појачаном развоју знања, већој његовој примени, већем интересу савременог света, образованих људи који се баве испитивањем тајни механике постојања света, било онога што је органско у њему, по пореклу стварања, или неорганско, спада и веће интересовање и за истине Цркве. Све се више научно испитује и утврђује генеза нашег савременог знања, образовања, научних теорија, и све се више при томе рационално или логично утврђује колико је извор томе сама Црква или њено учење. Али се у оквиру овог интересовања модеран свет све више интересује и за природу Цркве, шта је Црква као организација, при чему се и они који су у Цркви и они изван Ње, као организације, заустављају на питању и њеног јединства, њених истина, јер се сви ипак не слажу у низу питања када се истине Цркве отворе интелектуалном и историјском испитивању. Постоји то што се зове, трагично, подељеност Цркве, њена деоба или шизма што је опет један парадокс, јер основно што чи-

ни Цркву јесте њено јединство, Њена неподељеност. То значи уколико говоримо о подељености Цркве да говоримо о једној нелогичној ситуацији, јер се о подељености Цркве не може говорити. Ми, стварно, према томе о подељеној Цркви не можемо говорити. Можемо да говоримо о раздељености мишљења о Цркви и истинама Цркве међу хришћанима, о приватним, личним, мишљењима када су у питању извесне истине Цркве. У том погледу онда можемо и да говоримо о свом раду на јединству међу хришћанима и јединству Цркве. То данас и радимо, и где год је у питању рад на њеном јединству у питању је рад или напор хришћана у усвајању истина Цркве, при чему такође може да постоји, као и што постоји, развој, постепено разумевање тих истина, или еволуција. Али, суштински јединство Цркве је остварено и наш је задатак да га откривамо. Остварење јединства Цркве се изражава у јединству тачног учења и тачног тумачења свега онога што нам је дато кроз учење Господа Исуса Христа. Васељенски сабори Цркве у том погледу одиграли су одлучујућу или завршну улогу. Све одлуке седам васељенских сабора Цркве тачно се слажу са учењем Св. писма и Св. Предања. То је слагање које је постигнуто кроз саму помоћ Божију.

Како се ми, међутим, данас, налазимо, како смо то рекли, у времену великог ширења знања, рационалног испитивања и преиспитивања свега што смо сазнали, у појачаној тежњи да се утврдимо у истинама које имамо или у које верујемо и да евентуално напустимо оне, или одбацимо, за које опет верујемо да нам не одговарају или да нису истине, зато смо и појачали и испитивање и преиспитивање и истина о којима Црква учи. При томе многи и доводе у питање истине које су формулисане на васељенским саборима Цркве, а што значи на саборима Цркве на којим су узели учешћа сви претставници Цркве. У оквиру овог преиспитивања или довођења у сумњу истина Цркве налази се и наша појачана тежња за јединством.

Овде је онда, заиста, православни свештеник или богослов, као и сваки члан Православне цркве, пред питањем, или му се поставља питање, колико је он у праву са својим залагањем за истине Цркве за које се залаже и кроз то залагање и јесте

Њен члан. Његова интелектуална искреност, или, како ми то кажемо, пштење или морални закон, тражи да он то оправда — да објасни то што верује да је истина, колико је то наравно и могуће човеку. Овим не значи да они који не верују као што верује члан Православне цркве, да не следују било морални закон као глас своје савести или своју интелектуалну искреност, или своје осећање поштења, већ, баш обратно, оно у шта и они верују, верују у то искрено и то и следују као заповест моралног гласа у себи. У томе и јесте тешкоћа и сав смисао савремених дискусија о јединству Цркве или Екуменском покрету у којем данас сви ти разговори и имају неку врсту координације или саглашавања. Али и са оним који не верују у Бога. Свакоме онда остаје да каже свој став или образложење свога начина разумевања истина које је усвојио. То је рад и напор а ми знамо да увек када је он искрен да се и награђује Божјом благодати. У томе и јесте сва величина и сав данашњи толико огроман напор и залет хришћанске искрености и чврстом света да се дође до јединства а које увек узнемирава или поткопава људска несавршеност или ограниченост. То је и тајна слободе, јер исто онако као што и међу онима који исто верују, односно истим речима исповедају своју веру, исто „верују изговарају“, постоје различити путеви искуства оног унутрашњег тајанственог и неизрецивог сазнања Бога, као искуства, али које ипак коначно налази свој један и јединствен израз у једном и истом Вјерују, колико онда више постоје разлике у тим искуствима лаганог усвајања истина вере међу онима који не постижу да нађу и исте речи као знак јединства. Опет и са те стране можемо да прилазимо овом питању и да укажемо колико оно захтева труд и напор. Јер у томе и јесте био највећи проблем светих отаца да нађу тачне одговарајуће речи за појмове о истинама вере односно Откривења.

Када се православни богослов налази пред овим проблемима, а пред и задатком да укаже или образложи истину вере како о њој Црква учи, он је баш позван да се позове, нарочито, данас, на студије о језику и низ толико интересантних закључака до којих савремени научници у том погледу долазе. Низ је тих добрих студија. У том погледу се добро напредовало као и на многобројним

другим пољима савремене науке. Часописи широм света, са прилозима истакнутих научника са најистакнутијих универзитета и низа других научних установа, баш када је у питању језик, његова тајна или његово разумевање — појава језика, његов развој, тајна постојања стварања речи, реченица, закона којих се човек мора да придржава у свом изражавању, у давању смисла речима — све као и на другим научним пољима тако и овде иде у прилог богослову у одбрану његових истина, а посебно православног богослову или члану Православне цркве. Тих је прилога науци језика данас све више, сваког месеца, можемо да кажемо, негде на неком крају света по неки добар есеј или прилог овом питању се појави, али то и значи и прилог Цркви у утврђењу њене истине, истина њених догмата.

Данас нам, на пример, у овој општој дискусији о језику, о чему смо нешто обавештени и кроз нашу црквену штампу, стручњаци за језик кажу да морају да постоје извесне основне структуре заједничке свим језицима света које конституишу нешто као једну универзалну граматичку, нешто што је дубоко урођено у људској природи. Овим обнављају и оне старе али и сталне дискусије филозофа и богослова о питању урођених, истина, да ли спољни надражаји на наша чула само подстичу да се активира оно што у нама постоји као истина, што нам је дато или урођено, или се мора истина формирати као потпуно ново искуство? Богослов се у ствари овде радује радосту истине, јер види у њима оживљавање учења Цркве да оне истине које су нам предале кроз Откривење да нису супротне нашем разуму већ да се оне слажу са његовом структуром. Другим речима ако се у савременој науци о језику поставља питање постојања извесних основних структура заједничких свим језицима, као неке универзалне граматике, онда се несумњиво мора да поставља и питање постојања извесних основних истина као структура о свету и животу које су основа свим другим структурама истина које усвајамо или о којим расправљамо. Јер без тих основних структура нема могућности рационалног живота, као и без основних структура језика, ни самог језика.

Морамо, једном речју, да имамо основу на коју се ослањамо када је у питању реченични склоп нашег го-

вора. То кажу стручњаци за језик. Али није ли онда још логичније да морамо да имамо једну основу као структуру која нам омогућава разговор о истини, тражење истине, њено формулисање. Ми видимо на пример, да је основна структура свега постојања и развоја, једна тројична структура. Свети оци су онда формулисали догму о св. Тројици која се опет слаже са својом структуром, са структуром постојања свега у свему. Тако ствар стоји и са осталим истинама. Црква их је одредила или формулисала не на основу човековог ума, јер човек није свом уму дао структуре језика, већ их је добио да би могао да говори, тако исто и ми смо добили основне истине кроз Цркву да бисмо могли да даље себе развијамо у истини. Те су истине формулисане на васељенским саборима. Они су васељенски јер је цела Црква учествовала у доношењу или формулисању структура тих истина. Те су истине универзалне, универзална граматика, основа свих, свег развоја, јер видимо да она култура или цивилизација која почиње да се развија на основу ових истина, или са територије на којој су формулисане ове истине, да се она прогресивно шири целим светом, да је она универзална.

То значи отвореност нашег ума пред истинама Цркве. Да испитујемо истине, да их усвајамо, отвореним умом, а то је и гаранција да ћемо наћи то што већ постоји као одређено, то што учи Црква. Због тога ми њене истине не можемо мењати, уколико то чинимо стварамо деобе или расцепе који опет условљују бригу нашег залагања за ствар јединства, за које се ми и данас боримо, а што има и своје моралне последице. То је положај наше људске природе, ствар слободе и ствар развоја, еволуције, отворености. Ми се православни надамо да ће се све ове садашње савремене дискусије о истинама Цркве завршавати тим што ће се кроз њих откривати оне истине које су већ откривене и које постоје у Цркви а ми само треба да их прихватимо и колико је то могуће, у оквиру људске пале природе и слободе, живимо кроз њих — јер су те истине У нама, **МЕЂУ** нама и **ИЗВАН** нас. При томе се морамо залагати да развијамо своју околинду, као пријатељску или братску средину, у чијем подручју мира тек човек има могућност за свој развој у откривању истине. Због тога је и сав наш рад на

усвајању учења Цркве и толико много заузет и нашом молитвом и трудом да се очува и мир, мир пријатељског света чија је и структура љубав која се дели на љубав Бога Оца и Бога Сина и Бога Св. Духа, али деоба која значи и савршенство

јединства, основну структуру света. Све истине на васељенским саборима, углавном, биле су тесно везане да буду саглашене са Тајном њеног постојања, те основне структуре света св. Тројице, када је она повређена повређено и јединство Цркве.

ИСПРАВКЕ

У прошлом броју нашег часописа, бр. 3, промакле су се следеће важније штампарске грешке:

на стр.	стубац	ред	стоји	треба
171				
175		19	народна	народа
197		45	та	тај
206		30	као	ка
206		19	добру	добу
207	II	51	прображај	преображај
208	I	30	светлим	свелим
211	I	58	хрстова	храстова
218	I	23	Јовановић	Јововић
219	II	7	укрштавање	украшавање
220	I	28	стварање	старање
220	I	6	не	на
221	I	17	веку	века
221	II	24	животу	живота
221	II	6	контрасти	контрасти
221	II	9	близини	близину
240	II	19	омогућило је	омогућила је
240	I	4	и	у
240	I	36-37	поларизују	поларизује
241	II	49	васпитања	васпитања,
242	I	33	саеницу	саенцију
243	I	17	Бога сина	Бога Сина
248	II	2	опоменули	споменули
250	II	41	"...бесмислености	"... прогреса „и „ле
		59	немогућно, је	симистичке филозо-
				фије бесмислености"
				немогућно је